

กสม. ๒

รายงานผลการตรวจสอบ

การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๓ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๑๓๐/๒๕๖๔

เรื่อง สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายอันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีกล่าวอ้างว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายความมั่นคงทำร้ายร่างกายระหว่างดำเนินกรรมวิธี ซักถามและมีการเก็บตัวอย่างสารพันธุกรรม (DNA) หลายครั้ง โดยไม่แจ้งเหตุผลและขอความยินยอม

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

เจ้าหน้าที่ทหารหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารพรานที่ ๔๓ ค่ายอิงคยุทธบริหาร

๑. ความเป็นมา

ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำร้องที่ ๑๓/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๔ กล่าวอ้างว่า ผู้ร้องเป็นภรรยาของ [Redacted] ผู้เสียหาย เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๓ เจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายความมั่นคงปิดล้อมบ้านของผู้ร้องใน [Redacted] อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี และควบคุมตัวผู้เสียหายไปที่สถานีตำรวจภูธรโคกโพธิ์เพื่อลงบันทึกประจำวัน พิมพ์ลายนิ้วมือ และเก็บตัวอย่างสารพันธุกรรม (DNA) จากนั้นนำตัวไปควบคุมไว้ที่ศูนย์ซักถามหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารพรานที่ ๔๓ ค่ายอิงคยุทธบริหาร ต่อมาเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓ ผู้ร้องและญาติได้เข้าเยี่ยมผู้เสียหาย พบว่าผู้เสียหายมีอาการหน้าซีด อ่อนเพลีย เดินช้าผิดปกติ มือและแขนซ้ายอ่อนแรง เมื่อญาตินำเสื้อผ้ากลับมาทำความสะอาดพบว่าเสื้อยืดสีขาวมีกลิ่นคาวและมีคราบเขม่าดำติดอยู่ และในการเยี่ยมระหว่างวันที่ ๙ - ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๓ สังเกตเห็นว่าผู้เสียหายมีอาการหน้าซีด ขอบตาซีดเหลือง ข้อมือทั้งสองข้างมีรอยแดง มือเย็นและสั่นตลอดเวลา ผู้ร้องกังวลว่าผู้เสียหายจะถูกซ้อมทรมานเพื่อให้รับสารภาพ ทั้งนี้ ในระหว่างการตรวจสอบ ผู้เสียหายกล่าวอ้างว่าผู้ถูกร้องดำเนินการให้มีการเก็บตัวอย่างสารพันธุกรรม (DNA) หลายครั้ง โดยไม่แจ้งเหตุผลและขอความยินยอมทำให้ผู้ร้องเกิดความกังวล จึงขอให้ตรวจสอบ

๒. การพิจารณาคำร้องเบื้องต้น

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาจากข้อเท็จจริงเบื้องต้นแล้วเห็นว่าพฤติการณ์ตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้างเป็นกรณีเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายอันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖

๓. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบโดยพิจารณาประกอบเอกสารและหลักฐาน ดังต่อไปนี้

๑) บันทึกการให้ถ้อยคำของ ██████████ ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

๒) หนังสือกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า ที่ นร ๕๑๑๙.๑/๔๐๐๔ ลงวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๔ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พร้อมแนบเอกสารการชี้แจงข้อเท็จจริงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

(๑) สำเนาหนังสือสถานีตำรวจภูธรโคกโพธิ์ ที่ ตช ๐๐๒๔(ปน).๖๓๑/๑๕๑๖ ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ถึงผู้อำนวยการกองกฎหมายและสิทธิมนุษยชน กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า พร้อมเอกสารยินยอมให้เก็บตัวอย่างสารพันธุกรรม (DNA)/ลายพิมพ์นิ้วมือ ๑๐ นิ้ว ฝ่ามือ ของ ██████████ ลงวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๓

(๒) สำเนาหนังสือหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารพรานที่ ๔๓ ลับ ด่วนที่สุด ที่ นร ๕๑๑๙.๑ (ทพ.๔๓)๓๔๑ ลงวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ถึงผู้อำนวยการกองกฎหมายและสิทธิมนุษยชน กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า พร้อมแบบบันทึกข้อมูลทางนิติวิทยาศาสตร์ สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม ลงวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓

๔. รัฐธรรมนูญ พันธกรณีระหว่างประเทศ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๔.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๒

๔.๒ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) ข้อ ๙ และข้อ ๑๗

๔.๓ พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๕๕๗

๔.๔ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘

๔.๕ ระเบียบกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ว่าด้วยวิธีการปฏิบัติในการควบคุมตัวบุคคลที่ต้องสงสัยตามมาตรา ๑๕ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๕๕๗

๔.๖ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๑ และมาตรา ๑๓๑/๑

๕. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาคำร้อง ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง ฝ่ายผู้ถูกร้อง บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งบทบัญญัติของกฎหมาย และหลักสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องแล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังในเบื้องต้นได้ว่า เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๓ ผู้ถูกร้องมีเหตุสงสัยว่าผู้เสียหายให้การสนับสนุนให้ที่พักพิงและส่งเสบียงให้กับสมาชิกผู้ก่อความไม่สงบ จึงเข้าตรวจค้นบ้านใน [REDACTED] อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๕๕๗ จากนั้นนำตัวผู้เสียหายไปที่สถานีตำรวจภูธรโคกโพธิ์ โดยพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรโคกโพธิ์ ดำเนินการพิมพ์ลายนิ้วมือ และเก็บตัวอย่างสารพันธุกรรม (DNA) ด้วยวิธีการเก็บเยื่อบุกระพุ้งแก้ม จากนั้นผู้ถูกร้องนำตัวผู้เสียหายไปตรวจร่างกายโดยแพทย์และควบคุมตัวที่ศูนย์ซักถามหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารพรานที่ ๔๓ ค่ายอิงคยุทธบริหาร เพื่อดำเนินกรรมวิธีซักถาม

ต่อมาเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓ ผู้ถูกร้องนำตัวผู้เสียหายไปยังศูนย์ปฏิบัติการนิติวิทยาศาสตร์ จังหวัดชายแดนภาคใต้ และให้เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ปฏิบัติการนิติวิทยาศาสตร์ดำเนินการขอเก็บตัวอย่างสารพันธุกรรม (DNA) จากเยื่อบุกระพุ้งแก้ม และให้ผู้เสียหายลงลายมือชื่อในเอกสารยินยอมให้เก็บตัวอย่างสารพันธุกรรม (DNA) และเมื่อครบกำหนดระยะเวลาการควบคุมตัวตามพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๕๕๗ ในวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๓ ผู้ถูกร้องได้นำตัวผู้เสียหายไปสถานีตำรวจภูธรโคกโพธิ์ และแจ้งข้อกล่าวหาว่าผู้เสียหายเป็นบุคคลต้องสงสัยตามหมายจับตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่ ฉ.น. ๔๕/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ จากนั้นส่งตัวผู้เสียหายไปควบคุมตัวที่หน่วยซักถามหน่วยข่าวกรองทางทหารส่วนหน้า จังหวัดชายแดนภาคใต้ ค่ายอิงคยุทธบริหาร

/จนกระทั่ง...

จนกระทั่งวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๔ ศาลจังหวัดปัตตานีจึงได้มีคำสั่งปล่อยตัวผู้เสียหาย ทั้งนี้ ในระหว่างการควบคุมตัวที่ศูนย์ซักถามหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารพรานที่ ๔๓ ผู้ร้องและญาติอ้างว่าได้รับอนุญาตเข้าเยี่ยมผู้เสียหายจึงสังเกตเห็นสภาพร่างกายผู้เสียหายว่ามีอาการหน้าซีด อ่อนเพลีย แขนซ้ายอ่อนแรง ข้อมือทั้งสองข้างมีรอยแดงลักษณะเป็นเส้น มีอัมพาต ขอบตาซีดเหลือง และเมื่อผู้ร้องได้รับเสื้อสีขาวของผู้เสียหายที่ใช้สวมใส่ในวันที่ถูกควบคุมตัวกลับมาทำความสะอาดพบว่าเสื้อมีกลิ่นเหม็นไหม้ และมีคราบเขม่าดำติดอยู่ จึงเกิดความกังวลถึงความปลอดภัยของผู้เสียหาย

โดยในการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพร่างกายของผู้เสียหายที่มีร่องรอยบาดแผล ผู้เสียหายได้ให้ถ้อยคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่า ในวันที่แรกที่ถูกควบคุมตัวที่ศูนย์ซักถามหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารพรานที่ ๔๓ ผู้ถูกร้องดำเนินกรรมวิธีซักถามด้วยวิธีการสอบถามข้อมูลความเกี่ยวข้องกับบุคคลที่อาจมีส่วนในการก่อเหตุความไม่สงบในพื้นที่ ใช้เวลาประมาณ ๑ ชั่วโมง แล้วจึงอนุญาตให้ผู้เสียหายไปพักผ่อน โดยในระหว่างการซักถามผู้ถูกร้องใช้วาจาข่มขู่เพื่อให้ได้ข้อมูลแต่ไม่มีการสัมผัสเนื้อตัว และในเวลากลางคืนมีการเปิดโทรทัศน์เสียงดัง และเคาะประตูห้องพักเป็นช่วง ๆ ทำให้ผู้เสียหายนอนไม่หลับ มีความวิตกกังวล อ่อนเพลีย และน้ำหนักลดลง สำหรับรอยแดงบริเวณข้อมือที่ผู้ร้องสังเกตเห็นขณะเข้าเยี่ยมเกิดจากการที่ผู้เสียหายลื่นและได้ใช้มือค้ำยันกับขอบกันบริเวณที่อาบน้ำภายในห้องพักทำให้เกิดรอยแดงที่ข้อมือขวา ส่วนรอยเขม่าดำบนเสื้อผ้าเป็นความกังวลของผู้ร้องเท่านั้น ผู้เสียหายไม่ได้ถูกผู้ถูกร้องทำร้ายร่างกายแต่อย่างใด จึงไม่ประสงค์ให้ตรวจสอบในประเด็นดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม ผู้เสียหายยังคงกังวลเกี่ยวกับการนำตัวอย่างสารพันธุกรรม (DNA) ไปตรวจพิสูจน์ และได้ให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าได้รับการตรวจเก็บสารพันธุกรรม (DNA) ๒ ครั้ง คือ ครั้งแรกเมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๓ ขณะถูกควบคุมตัวไปลงบันทึกประจำวันที่สถานีตำรวจภูธรโคกโพธิ์ และครั้งที่สองเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓ ขณะถูกควบคุมตัวที่ศูนย์ซักถามหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารพรานที่ ๔๓ ค่ายอิงคยุทธบริหาร โดยผู้เสียหายได้ให้ถ้อยคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ปรากฏตามบันทึกการให้ถ้อยคำของผู้เสียหาย ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ระบุว่า “หลังจากไปถึงสถานีตำรวจภูธรโคกโพธิ์ ถูกเจ้าหน้าที่เก็บตัวอย่างสารพันธุกรรมโดยการเก็บเหงื่อ เยื่อบุกระพุ้งแก้ม พิมพ์ลายนิ้วมือ โดยการตรวจไม่มีการแจ้งเหตุผลในการเก็บตัวอย่าง ข้าพเจ้าไม่ได้ถามเหตุผลในการเก็บ และอยู่ในภาวะตกใจ ทำตามที่เจ้าหน้าที่บอกตามขั้นตอนต่อมาเมื่อเก็บตัวอย่างสารพันธุกรรมแล้ว เจ้าหน้าที่จึงให้ลงลายมือชื่อในบันทึกการตรวจยึดทรัพย์สิน

/เจ้าหน้าที่...

เจ้าหน้าที่ใช้ภาษาไทยสื่อสาร ส่วนข้าพเจ้าอ่านและพูดภาษาไทยได้เล็กน้อย เจ้าหน้าที่อ่านบันทึกให้ฟังเป็นภาษาไทย” และ “วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๔ ถูกนำตัวไปเก็บตัวอย่างสารพันธุกรรม โดยทหารพรานหญิง ไม่มีการแจ้งขอความยินยอมหรือแจ้งเหตุผล”

สำหรับการดำเนินการขอเก็บสารพันธุกรรม (DNA) ของผู้เสียหาย ผู้ถูกร้องได้ให้ข้อเท็จจริงตามหนังสือกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า ที่ นร ๕๑๑๙.๑/๔๐๐๔ ลงวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๔ แจ้งผลการตรวจสอบการดำเนินงานของสถานีตำรวจภูธรโคกโพธิ์ และหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารพรานที่ ๔๓ ค่ายอิงคยุทธบริหาร เกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนดังกล่าว สรุปได้ว่าผู้ถูกร้องดำเนินการตรวจเก็บสารพันธุกรรม (DNA) ผู้เสียหาย ๒ ครั้ง โดยครั้งแรกในวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๔ เกิดขึ้นภายหลังจากที่ผู้ถูกร้องพร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ตำรวจและฝ่ายปกครองเข้าตรวจค้นบ้านใน [REDACTED] อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี และได้ควบคุมตัวผู้เสียหายมาที่สถานีตำรวจภูธรโคกโพธิ์ พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรโคกโพธิ์จึงดำเนินการจัดเก็บสารพันธุกรรมของผู้เสียหายไว้ในฐานข้อมูลคดีเนื่องจากผู้เสียหายเป็นผู้ต้องสงสัยว่าเป็นผู้ใช้ ผู้โฆษณา สนับสนุนการกระทำให้เกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน โดยในการขอตรวจเก็บสารพันธุกรรมดังกล่าว สถานีตำรวจภูธรโคกโพธิ์ชี้แจงว่าได้ดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๑ และมาตรา ๑๓๑/๑ และได้รับความยินยอมจากผู้เสียหายแล้ว มีเอกสารยินยอมให้เก็บตัวอย่างสารพันธุกรรม (DNA)/ลายพิมพ์นิ้วมือ ๑๐ นิ้ว ฝ่ามือ ลงวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๓ ซึ่งผู้เสียหายลงลายมือชื่อเป็นผู้ให้ความยินยอมไว้

ส่วนการตรวจเก็บสารพันธุกรรมครั้งที่สอง เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓ ผู้ถูกร้องนำตัวผู้เสียหายไปที่ศูนย์ปฏิบัติการนิติวิทยาศาสตร์ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อดำเนินการเก็บตัวอย่างสารพันธุกรรม (DNA) ตามระเบียบกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ว่าด้วยวิธีปฏิบัติในการควบคุมตัวบุคคลต้องสงสัยตามมาตรา ๑๕ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๕๕๗ ที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารของสถานที่ควบคุมตัวบุคคลที่ต้องสงสัยจัดทำบันทึกประวัติ และเก็บสารพันธุกรรม (DNA) โดยความยินยอมของบุคคลต้องสงสัย ซึ่งในการดำเนินการตามขั้นตอนดังกล่าวได้รับความยินยอมจากผู้เสียหายเป็นลายลักษณ์อักษรแล้วเช่นกัน มีหลักฐานปรากฏตามแบบบันทึกข้อมูลทางนิติวิทยาศาสตร์ สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม หมายเลขอ้างอิง [REDACTED] ลงวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓ โดยผู้ถูกร้องชี้แจงว่าการดำเนินการจัดเก็บตัวอย่างสารพันธุกรรมจากเยื่อกระดูกพุงแก่ผู้เสียหายเพื่อตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์เป็นไปเพื่อประโยชน์ในกระบวนการยุติธรรม

กรณีจึงมีปัญหาคือต้องพิจารณาว่า การที่ผู้ถูกร้องจัดให้ผู้เสียหายซึ่งเป็นผู้ต้องสงสัยที่ถูกควบคุมตัวตามกฎหมายเกี่ยวกับความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เข้ารับการตรวจเก็บตัวอย่างสารพันธุกรรม (DNA) โดยผู้เสียหายไม่ได้มีโอกาสรับทราบข้อมูลที่จำเป็นในการตัดสินใจก่อนให้ความยินยอม และรับทราบเกี่ยวกับการนำข้อมูลสารพันธุกรรมของตนไปใช้ เป็นการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้เสียหายตามข้อกล่าวอ้างหรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ตัวอย่างสารพันธุกรรม (DNA) จากบุคคลมีสภาพเป็นข้อมูลสารพันธุกรรมที่ใช้ยืนยันความเป็นตัวตนของบุคคลของผู้เป็นเจ้าของ และมีลักษณะเป็นข้อมูลอันเกี่ยวกับสิทธิในชีวิตและร่างกาย^๑ และสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว^๒ ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ บัญญัติให้การรับรองและคุ้มครองไว้ โดยการกระทำที่เป็นการกระหนาบหรือละเมิดต่อสิทธิดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจตามกฎหมายเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ ทั้งนี้ การรับรองสิทธิของบุคคลตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวสอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR)

/ข้อ ๙ และ...

^๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๒๘ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

การจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำอันกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิตหรือร่างกายจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ

การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมจะกระทำมิได้

^๒ มาตรา ๓๒ บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว

การกระทำอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ

ข้อ ๙ และข้อ ๑๗^๓ ที่ได้ให้การรับรองสิทธิในเสรีภาพและความปลอดภัยของร่างกาย รวมทั้งสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวซึ่งจะถูกแทรกแซงโดยพลการหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายมิได้ อย่างไรก็ตาม กติการะหว่างประเทศดังกล่าว ข้อ ๔^๔ ได้ยกเว้นให้รัฐภาคีเลี่ยงการดำเนินการตามพันธกรณีได้ในสถานการณ์ฉุกเฉินสาธารณะซึ่งคุกคามความอยู่รอดของชาติแต่ต้องกระทำเท่าที่จำเป็นตามความฉุกเฉินของสถานการณ์เท่านั้น

ทั้งนี้ การจัดให้บุคคลเข้ารับการตรวจเก็บตัวอย่างสารพันธุกรรม (DNA) ในกรณีเรื่องราวเรียนนี้เกิดขึ้นในจังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๕๕๗ และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจค้นและควบคุมตัวบุคคลเพื่อการสอบถามข้อมูลได้ และกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ในฐานะหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องได้ออกระเบียบว่าด้วยวิธีการปฏิบัติในการควบคุมตัวบุคคลที่ต้องสงสัยตามมาตรา ๑๕ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๕๕๗ ใช้เป็นแนวปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ที่ควบคุมตัวบุคคลที่ต้องสงสัยไว้ โดยกำหนดให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารที่รับตัวบุคคลที่ต้องสงสัยไว้ต้องจัดทำบันทึกประวัติ เก็บสารพันธุกรรม (DNA) โดยความยินยอมของบุคคลที่ต้องสงสัยนั้นด้วย

สำหรับหลักเกณฑ์ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการตรวจเก็บสารพันธุกรรมของบุคคล โดยเฉพาะการตรวจพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนคดีอาญานั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา

/ความอาญา...

^๓ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR)

ข้อ ๙ ข้อย่อย ๑. บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพและความปลอดภัยของร่างกาย บุคคลจะถูกจับกุมหรือควบคุมโดยอำเภอใจมิได้ บุคคลจะถูกทรมานหรือปฏิบัติอย่างโหดร้ายและโดยเป็นไปตามกระบวนการที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

ข้อ ๑๗ ข้อย่อย ๑. บุคคลจะถูกแทรกแซงความเป็นส่วนตัว ครอบครัว เคหสถาน หรือการติดต่อสื่อสารโดยพลการหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายมิได้ และจะถูกลบลู่เกียรติและชื่อเสียงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายมิได้

^๔ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) ข้อ ๔ ข้อย่อย ๑. ในภาวะฉุกเฉินสาธารณะซึ่งคุกคามความอยู่รอดของชาติ และได้มีการประกาศภาวะนั้นอย่างเป็นทางการแล้ว รัฐภาคีแห่งกติกานี้อาจใช้มาตรการที่เป็นการเลี่ยงพันธกรณีของตนภายใต้กติกานี้ได้เพียงเท่าที่จำเป็นตามความฉุกเฉินของสถานการณ์ ทั้งนี้ มาตรการเช่นว่านั้นจะต้องไม่ขัดแย้งต่อพันธกรณีอื่น ๆ ของตน ภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ และไม่เป็นการเลือกปฏิบัติเพียงเหตุแห่งเชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา หรือเผ่าพันธุ์ทางสังคม

ความอาญา มาตรา ๑๓๑^๔ และมาตรา ๑๓๑/๑^๕ กำหนดให้พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำผิด และพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา โดยในกรณีจำเป็นสามารถใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้ และในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปีและจำเป็นต้องตรวจเก็บตัวอย่างสารพันธุกรรมเพื่อการตรวจพิสูจน์ พนักงานสอบสวนมีอำนาจให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญดำเนินการตรวจดังกล่าวได้แต่ต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นและสมควรโดยใช้วิธีการที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดน้อยที่สุด ไม่เป็นอันตรายต่อร่างกายหรืออนามัยของบุคคล และต้องได้รับความยินยอมจากผู้ต้องหา ดังนั้น การจัดให้ผู้เสียหายซึ่งเป็นบุคคลต้องสงสัยตามเรื่องร้องเรียนนี้เข้ารับการตรวจเก็บตัวอย่างสารพันธุกรรม (DNA) ผู้ถูกร้องจึงต้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เพื่อประโยชน์เกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายกระทำเท่าที่จำเป็น และจะต้องได้รับความยินยอมโดยสมัครใจจากผู้เสียหายก่อน

เมื่อการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดให้ผู้ต้องสงสัยที่ถูกควบคุมตัวตามกฎหมายเกี่ยวกับความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เข้ารับการตรวจเก็บตัวอย่างสารพันธุกรรม (DNA) นี้ ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้ถูกร้องดำเนินการเก็บตัวอย่างสารพันธุกรรมของผู้เสียหายโดยมีเหตุผลความจำเป็น

/เพื่อนำไป...

^๔ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๑ ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา

^๕ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๑/๑ ในกรณีที่จำเป็นต้องใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามมาตรา ๑๓๑ ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจให้ทำการตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุ หรือเอกสารใด ๆ โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้

ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี หากการตรวจพิสูจน์ตามวรรคหนึ่งจำเป็นต้องตรวจเก็บตัวอย่างเลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง เส้นผมหรือขน น้ำลาย ปัสสาวะ อุจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรมหรือส่วนประกอบของร่างกายจากผู้ต้องหา ผู้เสียหายหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมีอำนาจให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญดำเนินการตรวจดังกล่าวได้ แต่ต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นและสมควรโดยใช้วิธีการที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดน้อยที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ ทั้งจะต้องไม่เป็นอันตรายต่อร่างกายหรืออนามัยของบุคคลนั้น และผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องให้ความยินยอม หากผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายไม่ยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายกระทำการป้องกันขัดขวางมิให้บุคคลที่เกี่ยวข้องให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สันนิษฐานไว้เบื้องต้นว่าข้อเท็จจริงเป็นไปตามผลการตรวจพิสูจน์ที่หากได้ตรวจพิสูจน์แล้วจะเป็นผลเสียต่อผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายนั้นแล้วแต่กรณี

ค่าใช้จ่ายในการตรวจพิสูจน์ตามมาตรา ๑๓๑ ให้สงวนจ่ายจากงบประมาณตามระเบียบที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม หรือสำนักงานอัยการสูงสุดแล้วแต่กรณี กำหนดโดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการพิสูจน์หลักฐานตามกระบวนการยุติธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และการจัดให้ผู้เสียหายเข้ารับการตรวจเก็บสารพันธุกรรม (DNA) ดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกำหนดให้กระทำได้ และผู้เสียหายในฐานะเจ้าของข้อมูลพันธุกรรมให้ความยินยอมแล้วทั้งสองครั้ง โดยมีพยานหลักฐานเป็นเอกสารลงลายมือชื่อผู้เสียหายแสดงไว้อย่างชัดเจนแล้ว แต่ในการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดให้ผู้เสียหายเข้ารับการตรวจเก็บสารพันธุกรรม (DNA) เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๓ นั้น กลับไม่ปรากฏข้อเท็จจริงแต่อย่างใดว่าในขณะนั้น ผู้เสียหายถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดหรือได้ตกเป็นผู้ต้องหาหรือเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในคดีอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี อีกทั้งยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าสถานีตำรวจภูธรโคกโพธิ์ใต้ชี้แจงหรืออธิบายให้ผู้เสียหายเข้าใจถึงเหตุผลและความจำเป็นในการเก็บสารพันธุกรรม กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมถึงรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการกับข้อมูลส่วนบุคคลที่อาจกระทบต่อสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เสียหาย ก่อนการขอความยินยอมจากผู้เสียหาย เพื่อแสดงให้เห็นได้ว่าความยินยอมของผู้เสียหายนั้นเป็นไปด้วยความสมัครใจ นอกจากนี้ ในการจัดเก็บก็ไม่ปรากฏว่ามีแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญด้านนิติวิทยาศาสตร์เป็นผู้ทำการเก็บตัวอย่างสารพันธุกรรมของผู้เสียหาย อันจะทำให้การตรวจเก็บสารพันธุกรรม (DNA) ของผู้เสียหายเป็นการตรวจพิสูจน์หลักฐานด้วยวิธีทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาตามที่ผู้ถูกร้องอ้างได้ อีกทั้งการจัดให้มีการตรวจเก็บสารพันธุกรรม (DNA) ผู้เสียหายเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓ ซึ่งดำเนินการโดยศูนย์ซีกถามหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารพรานที่ ๔๓ ก็ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าเจ้าหน้าที่ได้ชี้แจงหรืออธิบายเหตุผลความจำเป็นในการขอตรวจเก็บสารพันธุกรรม (DNA) ให้ผู้เสียหายได้รับทราบข้อมูลที่จำเป็นและครบถ้วนก่อนการแสดงความประสงค์ให้ความยินยอมหรือไม่ อย่างไร

ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบดังกล่าวจึงแสดงให้เห็นว่า การจัดให้มีการตรวจเก็บสารพันธุกรรม (DNA) จากผู้เสียหาย เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๓ และวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓ ผู้ถูกร้องไม่ได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ของกฎหมาย ไม่แจ้งข้อกล่าวหาต่อผู้เสียหายให้ตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา ผู้ถูกร้องไม่ได้แจ้งเหตุผลความจำเป็นและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการขอตรวจเก็บตัวอย่างสารพันธุกรรม รวมทั้งไม่ได้แจ้งรายละเอียดที่จำเป็นเกี่ยวกับการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ให้ผู้เสียหายทราบอย่างชัดเจนก่อนแสดง ความยินยอม เป็นผลให้ผู้เสียหายไม่ได้รับทราบข้อมูลที่จำเป็นและเพียงพอต่อการพิจารณาให้ความยินยอม ตรวจเก็บสารพันธุกรรม (DNA) ประกอบกับผู้เสียหายอยู่ในระหว่างการควบคุมตัวตามกฎหมายเกี่ยวกับความมั่นคง ดังนั้น แม้จะปรากฏเอกสารที่แสดงว่าผู้เสียหายลงลายมือชื่อให้ความยินยอมให้ตรวจเก็บสารพันธุกรรม (DNA) แล้ว แต่ไม่อาจเชื่อได้ว่าการให้ความยินยอมดังกล่าวเป็นการให้ความยินยอมโดยสมัครใจ และเป็นอิสระ การดำเนินการของผู้ถูกร้องจึงถือเป็นการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้เสียหาย

/คณะกรรมการ...

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นว่าเพื่อให้การตรวจเก็บตัวอย่างสารพันธุกรรม (DNA) ของบุคคลในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นไปตามหลักประกันสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย ของบุคคลที่รับรองและคุ้มครองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญาซึ่งรับรองและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของบุคคล และเพื่อให้การใช้ อำนาจตามพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พุทธศักราช ๒๕๕๗ และพระราชกำหนดการบริหารราชการ ในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ของเจ้าหน้าที่ในการควบคุมตัวบุคคลและมีความจำเป็นต้องขอตรวจเก็บ สารพันธุกรรม (DNA) ให้กระทำเพียงเท่าที่จำเป็นและได้สัดส่วนระหว่างประโยชน์สาธารณะและสิทธิความเป็น ส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ไม่ส่งผลให้เกิดเงื่อนไขความไม่เข้าใจกันระหว่างประชาชนและ เจ้าหน้าที่รัฐ จึงให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิด สิทธิมนุษยชนต่อกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ และตำรวจภูธรภาค ๙ ตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๑) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๑) ประกอบมาตรา ๓๖

๖. มาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการ ป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ และตำรวจภูธร ภาค ๙ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๑) และพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๑) ประกอบ มาตรา ๓๖ ดังนี้

๖.๑ ให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ และตำรวจภูธรภาค ๙ ร่วมกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการตรวจเก็บสารพันธุกรรม (DNA) ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้กำหนดแนวทาง หรือวิธีปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ในการแจ้งข้อมูลที่จำเป็นให้กับบุคคลที่จะต้องถูกเก็บตัวอย่างสารพันธุกรรม (DNA) ได้แก่ กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการตรวจเก็บสารพันธุกรรม วัตถุประสงค์ของการเก็บ สารพันธุกรรม ขั้นตอนในการขอเก็บตัวอย่างสารพันธุกรรม รวมทั้งเพิ่มเติมวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการขอ ความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลเพื่อให้เจ้าของข้อมูลทราบถึงผลที่จะเกิดขึ้นภายหลังจากการให้ความยินยอม อาทิ วิธีการเก็บรักษาข้อมูล สถานที่เก็บ และการนำข้อมูลไปใช้ โดยต้องทำให้แน่ใจว่าเจ้าหน้าที่ได้สื่อสาร ในรูปแบบหรือวิธีการที่บุคคลสามารถเข้าใจในสาระสำคัญอย่างละเอียดครบถ้วน

๖.๒ ให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ และตำรวจภูธรภาค ๙ พิจารณาปรับปรุงระบบการจัดเก็บข้อมูลพันธุกรรมสำหรับการตรวจพิสูจน์ตัวตนของบุคคลในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อไม่ให้เกิดการเก็บตัวอย่างสารพันธุกรรมซ้ำซ้อนโดยไม่จำเป็น

๖.๓ ให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ กำชับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมตัวบุคคลโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๕๕๗ ให้ยึดถือแนวปฏิบัติตามระเบียบกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ว่าด้วยวิธีปฏิบัติในการควบคุมตัวบุคคลที่ต้องสงสัยตามมาตรา ๑๕ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๕๕๗ อย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะที่กำหนดว่าในระหว่างการซักถาม ห้ามเจ้าหน้าที่ซักถามกระทำการทรมาน ทำร้ายร่างกาย กล่าวดูหมิ่น หมิ่นประมาท กล่าวคำอาฆาต กระทำการลบลู่เกียรติของบุคคลที่ต้องสงสัย หรือกระทำการใด ๆ ที่เป็นการลดทอนความเป็นมนุษย์ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงหลักสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่ได้รับการคุ้มครองและรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี

๖.๔ ให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ พิจารณาทบทวนระเบียบหรือวิธีปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการตรวจเก็บสารพันธุกรรม (DNA) ของบุคคลในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยพิจารณาข้อเสนอแนะมาตรการในการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีการใช้อำนาจตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง ตามรายงานผลการพิจารณา ที่ ๘๙/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๗ และกรณีการตรวจสารพันธุกรรมโดยใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๕๕๗

/ตามรายงาน...

^๗ รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย ที่ ๘๙/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๗ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีความเห็นเสนอต่อคณะรัฐมนตรีโดยกระทรวงกลาโหม วรรตีความมาตรา ๙ (๑) ประกอบมาตรา ๑๕ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๕๕๗ อย่างเคร่งครัด โดยมาตรา ๙ (๑) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นการให้อำนาจในการตรวจค้นตัวบุคคล และมาตรา ๑๕ ทวิ ให้อำนาจทหารเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลใดกระทำการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้หรือคำสั่งของทหารให้ทหารมีอำนาจกักตัวบุคคลนั้นไว้เพื่อสอบถามหรือตามความจำเป็นของราชการได้ แต่การตรวจค้นตามมาตรา ๙ (๑) และการกักตัวตามมาตรา ๑๕ ทวิ กระทำได้เฉพาะการตรวจค้นร่างกายภายนอกเท่านั้น การตีความมาตรา ๙ (๑) ประกอบมาตรา ๑๕ ทวิ ให้รวมถึงการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรม (DNA) ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และเป็นการตีความที่เกินขอบวัตถุประสงค์ของกฎหมาย ดังนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงไม่สามารถอาศัยมาตรา ๙ (๑) ประกอบมาตรา ๑๕ ทวิ เพื่อการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรม (DNA) ได้

ตามรายงานผลการตรวจสอบที่ ๑๕๘/๒๕๕๘^๕ ลงวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๘ และรายงานผลการตรวจสอบที่ ๓๒๘/๒๕๖๒^๖ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

ทั้งนี้ โดยให้ดำเนินการตามข้อ ๖.๑ - ๖.๔ ให้แล้วเสร็จภายใน ๑๒๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๗. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๓๔/๒๕๖๔ (๙) เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๔ จึงมีมติว่าการกระทำของผู้ถูกร้องเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน และให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามข้อ ๖ ของรายงานนี้ต่อผู้ถูกร้องและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๑) และ

/พระราชบัญญัติ...

^๕ รายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ที่ ๑๕๘/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๘ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีความเห็นว่ากองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ และศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคได้สมควรทบทวนการตรวจและเก็บตัวอย่างสารพันธุกรรม โดยเฉพาะการขูดเนื้อเยื่อในช่องปากโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๕ ทวิ โดยการดำเนินการควรมีลักษณะดังเช่นประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๑/๑ ที่กระทำได้เฉพาะบุคคลซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดเท่านั้น มิใช่บังคับกับประชาชนเป็นการทั่วไป และต้องกระทำโดยแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญ และควรกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นโดยให้ใช้วิธีการที่เจ็บปวดน้อยที่สุด และผู้เสียหายหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ให้ความยินยอมแล้ว

^๖ รายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ที่ ๓๒๘/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีข้อเสนอแนะต่อกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ กรณีการใช้อำนาจตรวจสอบสารพันธุกรรมแก่บุคคลใด ๆ ควรดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๑/๑ ซึ่งเป็นอำนาจของพนักงานสอบสวนโดยเฉพาะที่จะตรวจผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเมื่อได้รับความยินยอมและเป็นคดีอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกเกิน ๓ ปี ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องใช้สารพันธุกรรมเป็นพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญาที่ได้มีการแจ้งข้อกล่าวหาผู้ใดไว้แล้ว ทั้งนี้โดยพิจารณาข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามรายผลการพิจารณาที่ ๘๘/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๗ และรายงานผลการตรวจสอบที่ ๑๕๘/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๘

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๑) ประกอบมาตรา ๓๖ เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์	ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
นางปรีดา คงแป้น	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
นายवलันต์ ภัยหลีกถี้	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

Handwritten signature